

**MUSTAQILLIK YILLARIDA O'ZBEKISTONDAGI MA'NAVIY VA
MADANIY TARAQQIYOT**

*Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti
Pedagogika fakulteti Jismoniy madaniyat yo'nalishi*

Ġolibjon Saydullayev Baxtiyor o'gli

Email: ġolibjonsaydullayev 8@gmail.com

Tel:998936354843

Anontatsiya: Ushbu mavzuda mustaqillik yillarida O'zbekistonda amalga oshirilgan ma'naviy va madaniy taraqqiyot jarayonlari yoritilgan. Mustaqillikka erishgach, milliy qadriyatlarni tiklash, din erkinligini ta'minlash, tarixiy merosni asrab-avaylash va ta'lim tizimini rivojlantirish asosiy maqsadlardan biri sifatida belgilandi. Xalqning o'ziga xos urf-odatlar va madaniy an'analar qayta tiklanib, ular xalqaro miqyosda targ'ib qilindi.

Kalit so'zlar: Mustaqillik, ma'naviy taraqqiyot, madaniy yuksalish, milliy qadriyatlar, tarixiy meros, din erkinligi, ta'lim va ma'rifat, madaniy festivallar, sharq taronalari, me'moriy yodgorliklar

Annotation: This topic describes the processes of spiritual and cultural development in Uzbekistan during the years of independence. After gaining independence, one of the main goals was to restore national values, ensure freedom of religion, preserve historical heritage and develop the education system. The unique customs and cultural traditions of the people were revived and promoted internationally.

Keywords: Independence, spiritual development, cultural advancement, national values, historical heritage, freedom of religion, education and enlightenment, cultural festivals, oriental songs, architectural monuments

O'zbekistonning 1991-yilda mustaqillikka erishishi mamlakat hayotining barcha jabhalarida, shu jumladan, ma'naviy va madaniy sohalarda yangi davrni boshlab berdi. Milliy qadriyatlarni tiklash, xalqning boy madaniy va tarixiy merosini asrab-avaylash, yangi madaniy loyihalarni amalga oshirish ustuvor vazifalar sifatida belgilandi. O'zbekiston mustaqillikka erishgach, ma'naviy va madaniy sohalarda sezilarli o'zgarishlar amalga oshirildi. Milliy qadriyatlarni tiklash, xalqning o'ziga xos madaniyatini rivojlantirish va dunyo miqyosida tanitishga qaratilgan chora-tadbirlar davlat siyosatining muhim qismiga aylandi.

Ma'naviy taraqqiyot

Mustaqillik yillarida O'zbekiston ma'naviy tiklanish va yuksalish yo'lidan bordi. Buning asosiy yo'nalishlari:

1. Milliy qadriyatlarni tiklash: Mustaqillikdan keyin xalqning tarixiy xotirasi va milliy qadriyatlari qayta tiklandi. Amir Temur, Alisher Navoiy, Zahiriddin Muhammad Bobur singari buyuk ajdodlar merosi chuqur o'rganilib, targ'ib qilina boshlandi.

2. Din erkinligi: Islom dini va boshqa e'tiqodlar uchun keng imkoniyatlar yaratildi. Masjidlar, madrasalar, va diniy ta'lim muassasalari faoliyati qayta tiklandi. Haj va Umra safarlari yo'lga qo'yildi.

3. Ta'lim va ilm-fan rivoji: Ma'naviyat va ma'rifatning ildizlari ta'lim tizimida mustahkamlandi. Yangi o'quv dasturlari va darsliklar yaratilishida milliy qadriyatlar va urf-odatlariga e'tibor qaratildi.

Madaniy taraqqiyot.

Madaniyat sohasida ham muhim yutuqlarga erishildi:

1. Madaniy merosni tiklash: Mustaqillikdan keyin qadimiy tarixiy obidalar, muzeylar va me'moriy yodgorliklar qayta ta'mirlandi. Samarqand, Buxoro va Xiva shaharlaridagi me'moriy obidalar UNESCO ro'yxatiga kiritildi.

2. Madaniy tadbirlar va festivallar: Sharq taronalari xalqaro festivali, "Navro'z" va "Lazgi" singari milliy bayramlar keng nishonlanib, xalq.

Mustaqillik yillarida O'zbekiston ma'naviy va madaniy hayotida tub burilishlar sodir bo'ldi. Bu davrda xalqning o'zligini anglash, tarixiy xotirani tiklash va milliy madaniyatni rivojlantirishga katta e'tibor qaratildi.

Ma'naviy tiklanish va rivojlanish

1. Milliy xotira va qadriyatlarni tiklash

Amir Temur, Alisher Navoiy, Jaloliddin Manguberdi kabi tarixiy shaxslarimizning nomlari tiklandi va ularning merosi keng o'rganildi.

Mustaqillikning dastlabki yillaridan boshlab tarixiy sanalar va milliy bayramlar — Navro'z, Mustaqillik kuni, Amir Temur tavalludi keng nishonlana boshlandi.

"Ma'naviyat va ma'rifat" markazlari, "Oila" ilmiy-amaliy tadqiqot markazi kabi tashkilotlar tashkil etildi.

2. Din erkinligi va milliy uyg'onish

Mustaqillikdan keyin din erkinligi kafolatlandi, diniy qadriyatlarni tiklash ishlari olib borildi. Minglab masjidlar, madrasalar va boshqa diniy maskanlar qayta ta'mirlandi yoki qayta qurildi.

Haj va Umra ziyoratlari uchun imkoniyatlar yaratildi, Qur'onning yangi nashrlari chop etildi.

3. Ta'lim va ma'naviyatni rivojlantirish

Ta'lim tizimi isloh qilinib, milliy ruhdagi darsliklar va o'quv dasturlari yaratildi. Yangi oliy ta'lim muassasalari, jumladan, xalqaro darajadagi Prezident maktablari va Toshkent xalqaro universiteti ochildi.

XULOSA.Mustaqillik yillarida O‘zbekistonda ma’naviy va madaniy taraqqiyotning yangi davri boshlandi. Milliy qadriyatlar tiklanib, xalqning o‘ziga xos madaniyati va an’analari rivojlantirildi. Tarixiy merosni tiklash, din erkinligini ta’minlash va ta’lim tizimini milliy ruhda isloh qilish orqali xalqning ma’naviy salohiyati oshirildi. Madaniyat sohasida milliy san’at va adabiyot yangi cho‘qqilarni zabt etdi. Xalqaro miqyosdagi madaniy tadbirlar orqali O‘zbekistonning boy madaniy merosi dunyoga tanitildi. Me’moriy obidalar tiklandi, milliy festivallar tashkil etilib, madaniyat va san’atni global darajada tanitishga katta hissa qo‘shildi. Ushbu davrda erishilgan yutuqlar xalqimizning o‘zligiga bo‘lgan ishonchini oshirib, milliy g‘ururini mustahkamladi. Mustaqillikning ma’naviy va madaniy sohalarda qo‘lga kiritgan natijalari nafaqat bugungi kun uchun, balki kelajak avlodlar uchun ham bebaho ma’naviy boylik sifatida xizmat qiladi. Mustaqillik yillarida O‘zbekistonda ma’naviy va madaniy sohalarda erishilgan yutuqlar xalqimizning milliy g‘ururini mustahkamlash, o‘zligini anglash va dunyo hamjamiyatida o‘z o‘rnini topishida muhim ahamiyat kasb etdi. Milliy qadriyatlarning tiklanishi, tarixiy shaxslar va obidalarining e’tirof etilishi, xalqaro madaniy tadbirlar orqali o‘zbek madaniyati butun dunyoga tanitildi.

Ishlatilgan adabiyotlar:

1. Karimov I.A. O‘zbekistonning o‘z istiqlol va taraqqiyot yo‘li. Toshkent: O‘zbekiston, 1992.
2. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat — yengilmas kuch. Toshkent: Ma’naviyat, 2008.
3. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. Toshkent: O‘zbekiston, 1992.
4. O‘zbekistonning madaniy va ma’naviy hayotida mustaqillik yillaridagi o‘zgarishlar. Toshkent: Ma’naviyat, 2010.
5. Abdug‘afurov A. O‘zbek madaniyati va san’ati tarixi. Toshkent: Sharq, 2007.
6. O‘zbekiston madaniyati va san’ati ensiklopediyasi. Toshkent: O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2006.
7. Qurbonov M. O‘zbekistonning mustaqillik davridagi madaniy taraqqiyoti. Toshkent: Fan, 2012.
8. UNESCOning madaniy meros ro‘yxatiga kiritilgan O‘zbekiston obidalari. Rasmiy hisobot, Toshkent, 2020.
9. Shodmonov U. Din va ma’naviyatning rivojlanish bosqichlari. Toshkent: Ma’naviyat, 2015.
10. Sharq taronalari xalqaro festivali kataloglari. Samarqand: Sharq nashriyoti, 2019.